

7de ZITTING. — 10 DECEMBER.

Mededeeling van ingekomen stukken. — Regeling van werkzaamheden. — Benoeming van een commies-griffier.

7de ZITTING.

ZITTING VAN MAANDAG 10 DECEMBER.

(GEOPEND TEN 11 URE.)

Ingekomen: boekwerken. — Eindverslagen uitgebragt over wetsontwerpen en bepaling van den dag der beraadslaging. — Benoeming van een commies-griffier der Kamer. — Ingekomen: wetsontwerp van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Voorzitter: de heer **de Vos van Steenwijk**.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 30 leden, te weten de heeren:

van Swinderen, de Sitter, Blussé, van Akerlaken, Buchner, Teding van Berkhout, Prins, de Raadt, Smit, Schot, Pincoffs, Huydecoper van Maarsseveen, Thooft, Beerenbroek, Hein, de Villers de Pité, Smits, van Vollenhoven, Hengst, du Marchie van Voorthuysen, Stork, Nobel, Carsten, den Tex, van Rijckevorsel, Vos de Wael, Duymaer van Twist, van Eysinga en van Rhemen van Rhemenshuizen.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting, 7 December, worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede:

1°. dat zijn ingekomen de navolgende boekwerken, als:
van het Departement van Binnenlandsche Zaken, Bijdragen tot de algemeene statistiek van Nederland, met begeleidende missive;

van den schrijver, den heer E. de Waal, een exemplaar van zijn boek: Onze Indische finantien. Nieuwe reeks van aantekeningen. 2de stuk.

Deze boekwerken zullen worden geplaatst in de boekerij der Kamer.

2°. dat de Commissien van Rapporteurs gereed zijn met hare Eindverslagen over de navolgende wetsontwerpen, als:
vaststelling der begrooting voor Nederlandsch Indie. Hoofdstukken I en II (Uitgaven in Nederland en in Nederlandsch Indie) en I en II (Middelen in Nederland en in Nederlandsch Indie), dienstjaar 1878;

kwijtschelding van eene den lande aankomende vordering;

kwijtschelding van eenige den lande aankomende vorderingen;

verhooging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1876;

wijziging en verhooging der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1876;

bekrachtiging van credieten door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie geopend boven de begrootingen van Nederlandsch Indie voor de dienstjaren 1875, 1876 en 1877;

wijziging der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1876 (Hoofdstuk I. — Uitgaven in Nederland).

Deze Eindverslagen zijn reeds gedrukt en rondgedeeld.

Op voorstel des **Voorzitters** wordt besloten om de beraadslaging over deze wetsontwerpen te houden in eene vergadering op Dingsdag 11 December, des voormiddags ten 11 ure.

Aan de orde is de **BENOEMING VAN EEN COMMIES-GRIFFIER** der Kamer.

De **Voorzitter** benoemt tot stemopnemers de heeren Hengst, Prins, Nobel en Stork.

Bij de eerste stemming, waaraan even als aan de beide volgende 30 leden deel nemen, verkrijgen de heeren mrs. O. W. Star Numan, commies-griffier bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 8. J. P. van Bosse, advocaat te 's Gravenhage, 5. G. H. Betz en W. J. Wintgens, adjunct-commies bij het Departement van Oorlog en advocaat bij den Hoogen Raad der Nederlanden, ieder 3. H. graaf van Limburg Stirum, laatstelijk burgemeester van Noordwijkerhout, A. J. W. van Roijen, advocaat bij den Hoogen Raad der Nederlanden, kantonregter-plaatsvervanger in het kanton 's Gravenhage en auditeur bij den schuttersraad der dienstdoende schutterij aldaar, jhr. K. A. Godin de Beaufort, advocaat te Utrecht, W. Vissering te Leiden en P. W. A. Cort van der Linden, advocaat bij den Hoogen Raad der Nederlanden, ieder 2 stemmen, en R. W. J. van Pabst van Bingerden, gewezen commies van Staat bij den Raad van State, ééne stem.

Daar niemand de volstreckte meerderheid van stemmen op zich vereenigd heeft, wordt overgegaan tot eene tweede geheel vrije stemming, waarbij worden uitgebragt op de heeren mrs. Star Numan 13, van Bosse 6, Betz 3, van Roijen en Godin de Beaufort ieder 2, en van Pabst van Bingerden, Wintgens, van Limburg Stirum en Cort van der Linden ieder ééne stem.

Regeling der werkzaamheden.

Daar alsnog niemand de volstrekte meerderheid van stemmen heeft verworven, wordt er overgegaan tot eene stemming tusschen de twee candidaten die de meeste stemmen verkregen hebben.

De uitslag daarvan is dat op den heer Star Numan 16 en op den heer van Bosse 14 stemmen worden uitgebragt.

De heer mr. **O. W. Star Numan** alzoo de volstrekte meerderheid van stemmen hebbende verkregen, is benoemd tot commies-griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

De **Voorzitter**: Ik bedank de heeren stemopnemers voor de door hen volbragte taak, en stel u voor, Mijne Heeren, om van de gedane keuze kennis te geven aan den benoemde en aan den Minister van Financien, en voorts te bepalen, dat de benoeming van den nieuwen commies-griffier zal ingaan met 1°. Januarij 1878.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

De **Voorzitter** deelt nog mede dat zijn ingekomen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal de wetsontwerpen tot vaststelling der hoofdstukken V en VI der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1878.

De **Voorzitter**: In de Vergadering van 6 December jl. heeft de Kamer besloten om later te bepalen, wanneer in de afdeelingen zouden worden onderzocht de in die zitting ingekomen wetsontwerpen.

Ik heb thans de eer aan de Vergadering voor te stellen om het onderzoek van die wetsontwerpen alsmede dat van de heden ingekomen wetsontwerpen te doen plaats hebben op aanstaanden Woensdag den 12den December.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering gescheiden.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over de wetsontwerpen tot vaststelling der begroting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1878.

Algemeene beschouwingen.

Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer van de Indische begroting voor het dienstjaar 1878, was met voldoening door vele leden opgemerkt de laatste wijziging, welke deze begroting heeft ondergaan. Daardoor toch zijn de meeste punten, welke tot ernstig meningsverschil aanleiding konden geven, verwijderd en verschoven tot dat bij indiening van suppletoire begrotings-ontwerpen met naauwgezetheid en bedaardheid daarover van gedachten zal gewisseld kunnen worden. Velen meenden dan ook op dit oogenblik zich te mogen onthouden van het bespreken van het regeringsbeleid. Onderscheidene leden gaven echter reeds nu hunne ingenomenheid met de optreding van dezen Minister van Kolonien te kennen, vooral sedert zij kennis genomen hadden van de duidelijke en openhartige mededeelingen der Regering omtrent den staat der Indische financien; hoewel deze mededeelingen zeker niet bemoedigend zijn. Inzonderheid was met genoegen opgemerkt de meer juiste raming van kosten voor den oorlog in Atjeh. Niettemin betwijfelden sommigen of ook zelfs op de thans gewijzigd ingediende begroting de uitgetrokken som voor die oorlogskosten wel voldoende mag geacht worden. Deze leden toch vergeleken de som van f 4 830 595 (onderafd. 110, VIIde afd. hoofdstuk II) met de

sommen van 18 à 25 millioen voor ditzelfde doel in de laatste jaren vereischt, en dan meenden zij, dat, hoe gunstig de zaken in Atjeh dan ook geacht mogen worden te staan, eene raming van nog geen 5 millioen voor 1878 te laag berekend en eene teleurstelling op dit punt ook voor het volgende jaar te wachten is. Dezen gaven het denkbeeld aan, om, indien men ten gevolge eener hoogere raming verlegen ware geweest in het vinden van een middel tot dekking, men in dat geval den opbrengstprijs der koffij wel eenigzins nog had kunnen verhoogen. Andere leden konden zich met deze laatste beschouwingen niet zoozeer vereenigen en wezen er op, dat men, bij de raming der kosten voor den oorlog in Atjeh, niet alleen moet letten op onderart. 110, maar o. a. op bijna den geheelen staat der VIIde afdeeling van het IIde hoofdstuk, inzonderheid op de onderartt. 92, 94, 105, 106, 107 en vermoedelijk ook op 119 en 120 der VIIIste afdeeling: Marine; zoodat, wanneer men dit alles in zijn verband beschouwde, de raming voor den oorlog in Atjeh veel hooger dan ongeveer 5 millioen en alzoo ook meer nabij de werkelijkheid is dan vroeger. Deze gedachtenwisseling bragt eenige leden er toe, de vraag te doen of werkelijk alleen onderart. 110, dan wel ook de andere opgenoemde artikelen in verband staan tot den oorlogstoestand op noordelijk Sumatra en om die reden al deze artikelen verhoogd zijn, en zoo ja, voor hoeveel de oorlog in Atjeh daarmede in verband staat.

De finantie toestand in het algemeen op dit oogenblik, hoezeer men dan ook op prijs had gesteld de rondborstige verklaringen daarover van de Regering, liet niet na bezorgdheid te wekken, en wat men omtrent de comptabiliteit, de spaarzaamheid en de administratie in Indie, in den laatsten tijd had opgemerkt, was, naar 't scheen, weinig geschikt om die bezorgdheid te verminderen.

Tot bezadigdheid bij het aanvragen van groote openbare werken werd aangemaand; zonder het groote nut daarvan te betwijfelen, kan daarin toch in zooverre matigheid worden betracht, dat niet alles op eenmaal thans worde ondernomen of de kostbaarheid tot het uiterste gedreven.

Versterking der middelen in Indie werd daarbij door sommigen besproken, maar tevens de opmerking gemaakt, dat, zoo men de inlandsche bevolking daartoe nog meer zou willen doen medewerken, hare draagkracht alligt zou worden overschreden; de belasting der inlandsche bevolking van Neerlandsch Indie, zoo meende men te weten, is reeds een derde hooger dan in Britsch Indie. Bij het doen van uitgaven mag dan ook wel meer bijzonder daarop worden acht gegeven, dat die uitgaven hoofdzakelijk geschieden moeten in het belang der inlandsche bevolking.

Sommige leden hadden dan ook met genoegen de verklaring van den Minister vernomen, dat hij den post der begroting, welke met de voornemens tot heffing van belasting van de Europeanen en daarmede gelijk gestelden in verband staat, bij afzonderlijke voordragt zou herstellen. Deze leden toch waren van oordeel, dat zoodanige belasting een gevolg moet zijn van het vele, dat in de laatste jaren voor Indie is gedaan, van de verdere uitbreiding der spoorwegen op Java en van den aanleg van groote openbare werken.

Hierbij werd nog de opmerking gevoegd, dat indien voor die werken van openbaar nut in Indie, leening in Nederland alleen als middel tot dekking werd aangewezen, de vrees niet werd uitgesloten, dat men dan alligt weder in een ander uiterste zou vervallen en, met het oog op de kostbaarheid dier leeningen, te groote spaarzaamheid zou in acht nemen, want ook de financien van het moederland bevinden zich in minder gunstigen toestand dan nog weinige jaren vroeger. Om die reden werd dan ook opgemerkt, dat, hoewel men erkende, dat het uittrekken der bijdrage tot dekking van 's Rijks uitgaven voor *memorie* gunstigen invloed hebben zal bij het opmaken der begroting, evenwel dit uittrekken voor *memorie* de betekenis niet kan hebben, dat men van dien post *niets* meer verwacht. Men zou er toch geen vrede mede hebben, nu Nederland zich weder voor Indie zal moeten verbinden, indien niet later deze